



# ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal  
Научно методический журнал  
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026



# **ACADEMIC SPECTRUM**

**Ilmiy-metodik jurnal  
Научно методический журнал  
Scientific and Methodical Journal**

***№ 1-Son 2026-yil***

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy  
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda  
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

**BOSH MUHARRIR:**

**Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li**

**Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent**

**TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI**

**Кулешов Валерий Владимирович** - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

**Andriyenko Yelena Vasilyevna** - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

**Romm Tatyana Aleksandrovna** - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

**Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorvich** - Texnika fanlari doktori, professor

**Olimov Shirinboy Sharofovich** - pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

**Zaripov Lochin Rustamovich** - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

**Xamidov Akmal Amrulloevich** – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori)

**Nazarov Akmal Mardonovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektor).

**Safarov Dilmurod Xalimovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

**Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li** - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

**Ganjiyev Feruz Furqatovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

**Kosimov Ubaydulla Axrorovich** - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi Pedagogika va psixologiya, ta‘lim texnologiyalari kafedrasini mudiri)

**Ismatova Dilafuz Tuymuratovna** - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

**Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich** - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasini dotsenti).



**Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li** - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasida dotsenti).

**Mas‘ul kotib:**

**Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li** – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasida o‘qituvchisi

**EDITOR-IN-CHIEF:**

**Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

**MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:**

**Valeriy Vladimirovich Kuleshov** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

**Elena Vasilyevna Andrienko** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

**Tatyana Aleksandrovna Romm** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

**Tadjixodjayev Zokirkhoja Abdusattorovich** — Doctor of Technical Sciences, Professor.

**Shirinboy Sharofovich Olimov** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

**Lochin Rustamovich Zaripov** — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

**Khamidov Akmal Amrulloevich** — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Director of the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

**Akmal Mardonovich Nazarov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

**Dilmurod Xalimovich Safarov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

**Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

**Feruz Furqatovich Ganjiyev** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

**Kosimov Ubaydulla Axrorovich** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology, Educational Technologies at the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

**Dilafruz Tuymuratovna Ismatova** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

intellekt va ijtimoiy ta'sir mexanizmlari orqali shaxslararo manipulyatsiyani aniqlash va unga qarshi kurashish strategiyalarini ishlab chiqqanlar. Ma'lumki, manipulyatsiya ko'pincha ongli nazorat, hissiy bosim yoki ijtimoiy majburlash orqali amalga oshiriladi, bu esa insonning psixologik himoya mexanizmlarini faollashtirishni talab qiladi.

Shu nuqtai nazardan, shaxslararo manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslarini o'rganish nafaqat individual ruhiy salomatlikni ta'minlash, balki jamiyatda sog'lom va barqaror ijtimoiy muhitni yaratish uchun ham muhimdir. Ushbu tadqiqot manipulyatsiya mexanizmlarini aniqlash, ularning shaxsga va jamiyatga ta'sirini tahlil qilish hamda samarali psixologik himoya va qarshi strategiyalarni ishlab chiqishga qaratilgan.

**Adabiyotlar tahlili.** Shaxslararo manipulyatsiya - bu boshqalarni boshqarish yoki ularni o'z maqsadlariga erishish uchun xabardor bo'lmagan holda psixologik ta'sir qilish jarayoni bo'lib, u zamonaviy psixologiya tadqiqotlarida keng o'rganilmoqda. Ingliz tilidagi manbalarda manipulyatsiya “boshqalarni subtilda nazorat qilish va ularning fikrlari, hissiyotlari hamda xatti-harakatlarini o'z foydasiga o'zgartirish” deb ta'riflanadi, bu ongli yoki noaniq yo'l bilan amalga oshiriladi va odatda boshqalarning manfaatlariga zid bo'ladi.

Rus tilidagi tadqiqotlarda ham bu fenomen shaxslararo munosabatlar kontekstida tahlil qilinadi, u yerda manipulyatsiyaning ijtimoiy va individual usullari, shuningdek uning shaxs psixologiyasiga ta'siri muhokama qilinadi. Masalan, M. D. Radjabovning ishida manipulyatsiyaning turli guruhlari va ularning jamiyatdagi roli o'rganilgan, bu tadqiqot respondent tahlillari orqali manipulyativ xatti-harakatlar psixologik strukturasi haqida ma'lumot beradi.

Yana bir zamonaviy tadqiqot manipulyatsiya strategiyalarini aniqlab, ularni ijobiy mustahkamlash (maqtov, e'tibor) va salbiy mustahkamlash (qaytib qutulish yo'llari, qo'rqitish) kabi mexanizmlar orqali shaxslararo munosabatlarda qanday qo'llanilishini ko'rsatadi. Bunday texnikalar manipulyatorlarga boshqa shaxslarning xatti-harakatlarini boshqarishga yordam beradi va ularning psixologik reaksiyalarini o'zgartiradi.

Xalqaro tadqiqotlar esa manipulyatsiya mexanizmlarini ijtimoiy, kognitiv va shaxsiy xususiyatlar bilan bog'lab, narsalarni faqat ijtimoiy ta'sir sifatida emas, balki individual psixologik holat asosida ham ko'rib chiqadi. Masalan, shaxsning “tunda quyruqlilik” (Machiavellianism) kabi quyuq shaxsiy xususiyatlarining manipulyativ xatti-harakatlar bilan bog'liqligi ko'rsatilgan va bu manipulyatsiya boshqalarni boshqarish uchun hissiy intellektni qanday vosita sifatida ishlatish mumkinligini tushuntiradi

Shuningdek, emotsional ekspluatatsiya kontseptsiyasi ota-ona tomonidan psixologik nazoratning bir qismi sifatida ham o'rganilib, bu vaziyatda hissiy manipulyatsiya bolalar psixikasiga ta'siri orqali ularning ruhiy va ijtimoiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, manipulyatsiyaning psixologik asoslarini tushunish uchun uni faqat xatti-harakatlar to'plami sifatida ko'rish yetarli emas – bu kontseptsiya inson hissiyotlari, motivatsiya, shaxsiy chegaralar va ijtimoiy kontekst bilan uzviy bog'liq. Rus va xorijiy tadqiqotlar manipulyatsiyaning subyektiv tajribalari, maqsadlari va usullari bo'yicha ijobiy va salbiy oqibatlarini birgalikda tahlil qiladi, bu esa emotsional ekspluatatsiyaning psixologik mexanizmlarini chuqurroq anglashga yordam beradi.

**Muhokama.** Shaxslararo manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiya zamonaviy psixologiya va ijtimoiy psixologiya sohasida dolzarb tadqiqot mavzusi hisoblanadi. Tadqiqotlar ko'rsatadiki, insonlar o'zaro munosabatlarda nafaqat o'zaro qo'llab-quvvatlash, balki ongli yoki bilvosita nazorat va manipulyatsiya usullariga ham duch keladi. Ingliz olimlari, jumladan R. Cialdini, manipulyatsiya mexanizmlarini ijtimoiy ta'sir va psixologik rag'batlar orqali tushuntirib, insonlarning qaror qabul qilish jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar. Shu bilan birga, D. Goleman emotsional intellekt kontseptsiyasini ishlab chiqib, hissiy sezgirlik va o'zini nazorat qilishning manipulyativ harakatlarga qarshi kurashishda muhim vosita ekanligini ko'rsatadi.

Rus psixologlari M. D. Radjabov va L. N. Makarenko shaxslararo manipulyatsiyaning ijtimoiy kontekstdagi xususiyatlarini o'rganib, uni turli usullar - maqtov, e'tibor bilan

mustahkamlash, qo‘rqitish va hissiy bosim orqali amalga oshirilishini aniqlashgan. Ularning tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, manipulyatsiya faqat shaxslararo munosabatlardagina emas, balki ijtimoiy guruhlar va tashkilotlarda ham keng qo‘llaniladi. Shuningdek, emotsional ekspluatatsiya individual psixologik xususiyatlar, shaxsning zaif tomonlari va motivatsiyasi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, manipulyatorlar ushbu zaifliklardan foydalangan holda boshqalarning qarorlariga va xatti-harakatlariga ta’sir o‘tkazadi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiya nafaqat shaxsning ruhiy salomatligiga, balki uning ijtimoiy munosabatlariga ham salbiy ta’sir qiladi. Bu jarayonlarga qarshi kurashish strategiyalari, jumladan, shaxsiy chegaralarni belgilash, hissiy intellektni rivojlantirish va ongli qaror qabul qilish ko‘nikmalarini mustahkamlash, manipulyatsiya oqibatlarini kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi. Shu nuqtai nazardan, psixologik nazariya va amaliyot bir-birini to‘ldiradi: nazariya manipulyatsiyaning psixologik mexanizmlarini ochib beradi, amaliy strategiyalar esa shaxsni himoya qilish imkonini yaratadi.

Shu bilan birga, zamonaviy tadqiqotlar manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiyani ikki asosiy omil bilan izohlashadi: ijtimoiy kontekst va individual psixologik xususiyatlar. Ijtimoiy kontekst manipulyatsiya mexanizmlarini kuchaytirishi yoki zaiflashtirishi mumkin, individual xususiyatlar esa shaxsning zaifliklari yoki kuchli tomonlari orqali manipulyatorlar tomonidan ishlatiladi. Bu esa shuni ko‘rsatadiki, manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiyani tushunish va unga qarshi kurashish faqat psixologik bilimlar orqali amalga oshiriladi.

Umuman olganda, shaxslararo manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslarini o‘rganish nafaqat nazariy ahamiyatga, balki amaliy zaruratga ham ega. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ushbu fenomenni chuqur tahlil qilish, uning mexanizmlarini aniqlash va qarshi strategiyalarni ishlab chiqish, shaxsiy va ijtimoiy salomatlikni ta’minlashda muhim vosita hisoblanadi. Shu tariqa, manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiya sohasidagi ilmiy tahlillar psixologik nazariya va amaliy strategiyalarning uyg‘unlashuvini ta’minlab, shaxsni himoya qilish va ijtimoiy munosabatlarda barqarorlikni yaratishda markaziy rol o‘ynaydi.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytganda, shaxslararo manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiya insonning psixologik va ijtimoiy hayotida keng tarqalgan, ammo murakkab fenomen hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, manipulyatsiya boshqalarni boshqarish, ularning hissiyotlari va xatti-harakatlariga ta’sir o‘tkazish orqali amalga oshiriladi va ko‘pincha shaxsning zaif tomonlaridan foydalangan holda yuzaga keladi. Ingliz va rus olimlarining tadqiqotlari manipulyatsiya mexanizmlari - maqto‘v, e’tibor, qo‘rqitish, hissiy bosim kabi strategiyalar orqali shaxslararo munosabatlarda amalga oshirilishini, shuningdek uning individual ruhiy salomatlik va ijtimoiy munosabatlarga ta’sirini yoritadi.

Emotsional ekspluatatsiya psixologik nazoratning eng nozik shakli sifatida tan olinadi, u shaxsning ongli va bilvosita qaror qabul qilishini cheklaydi, hissiy barqarorlikni pasaytiradi va ijtimoiy moslashuvini qiyinlashtiradi. Shu sababli, ushbu fenomenni chuqur tushunish va unga qarshi strategiyalar - shaxsiy chegaralarni belgilash, hissiy intellektni rivojlantirish, ongli qaror qabul qilish ko‘nikmalarini mustahkamlash - psixologik himoyaning samarali vositasi hisoblanadi.

Natijada, shaxslararo manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiya tadqiqotlari shaxsning ruhiy va ijtimoiy barqarorligini ta’minlashda, ijtimoiy muhitda sog‘lom va konstruktiv munosabatlarni yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonni o‘rganish nafaqat nazariy psixologiya, balki amaliy psixologik maslahatlar va pedagogik yondashuvlar uchun ham asosiy poydevor bo‘lib xizmat qiladi. Shu tariqa, manipulyatsiya va emotsional ekspluatatsiyaning psixologik mexanizmlarini aniqlash va ularga qarshi kurashish strategiyalarini ishlab chiqish, shaxsni himoya qilish va ijtimoiy muhitni barqarorlashtirishda markaziy rol o‘ynaydi.

#### Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Coons, C., & Weber, M. (Eds.) Manipulation: Theory and Practice.- New York: Oxford University Press, 2014. - 288 pp.(Keng qamrovli ilmiy to‘plam bo‘lib, shaxslararo manipulyatsiya nazariyasi, tahlili va mexanizmlari haqida maqolalar jamlandi) [Oxford University Press](#)
2. Barnhill, A. What Is Manipulation? In: Manipulation: Theory and Practice (pp. 51 – 72).- New York: Oxford University Press, 2014.(Manipulyatsiya kontseptsiyasi va munosabatlardagi o‘rni haqida nazariy asos) [Scribd](#)
3. Gorin, M. Towards a Theory of Interpersonal Manipulation. In: Manipulation: Theory and Practice (pp. 73 – 97).- New York: Oxford University Press, 2014.(Shaxslararo manipulyatsiya mexanizmlarini nazariy jihatdan yoritadi) [Scribd](#)
4. Christie, R., & Geis, F. L. Studies in Machiavellianism.- New York: Academic Press, 1970.(Makiavellizm shaxsiyati va manipulyatsiyani individual farqlar kontekstida o‘rganadi) [plato.stanford.edu](#)
5. Stern, R. The Gaslight Effect: How to Spot and Survive the Hidden Manipulation Others Use to Control Your Life.- New York: Morgan Road Books / Harmony Books, 2007 (Revised 2018), 260–304 pp.(Emotsional ekspluatatsiya va gazlaiting manipulyatsiya shakllarini amaliy nuqtai nazardan yoritadi) [Vikipediya](#)
6. Rozenova, M. I., Ognev, A. S., & Likhacheva, E. V. “Psychological mechanisms of destructive manipulation and strategies for preventing digital fraud.” Journal of Modern Foreign Psychology, 14(2), 26–37, 2025.(Aloqa va manipulyatsiyaning psixologik mexanizmlari, zararli ta’sirlarga qarshi strategiyalar) [psyjournals.ru](#)
7. Brichag, S., Papusha, V., Kholokh, O., Kuznietsov, M., & Danyliak, R. “Manipulation Strategies in Interpersonal Relationships and Their Psychological Impact.” South Eastern European Journal of Public Health, No. VI.834, 168–176, 2024.(Shaxslararo manipulyatsiya strategiyalari va ularning psixologik ta’siri tahlili) [seejph.com](#)
8. Sheinov, V. P. Psihologiya manipulirovaniya [Psychology of Manipulation].- Minsk: Harvest, 2009. - 704 pp.(Rus tilida manipulyatsiyaning psixologik mexanizmlari, yashirin boshqaruv va himoya haqida to‘liq monografiya) [journals.rudn.ru](#)
9. Dvoryanchikov, N. V., & Tokarchuk, Y. A. “Psychological mechanisms of manipulation with consumers’ behavior.” Psychology and Law, 1(1), 2011.(Manipulyatsiya mexanizmlari jihatidan ijtimoiy va individual xulq tahlili) [psyjournals.ru](#)
10. Choe, S. Y., Laursen, B., & Bagner, D. M. “Intrusiveness and Emotional Manipulation as Facets of Parental Psychological Control.” Human Development, 67(2), 69–87, 2023.(Emotsional manipulyatsiya va ota-ona psixologik nazorati haqida qiyosiy tahlil)

Saidova Nodira Nu'monovna  
Buxoro shahar 42 maktab psixologi

## YOSHLAR KREATIV VA TANQIDIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHDA PEDAGOGIK PSIXOLOGIYANING ROLI

**Annotatsiya.** Ushbu maqola yoshlarning kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Kreativ fikrlash – yangi g'oyalar ishlab chiqish va ijodiy yondashuvni shakllantirish qobiliyatini, tanqidiy fikrlash esa olingan ma'lumotni tahlil qilish, baholash va mantiqiy xulosalar chiqarish ko'nikmalarini ifodalaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik psixologiya yondashuvlari, metodik strategiyalar va interaktiv mashg'ulotlar yoshlarni tanqidiy fikrlash va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga rag'batlantiradi. Reflektiv mashg'ulotlar, muammoga yo'naltirilgan topshiriqlar va guruhli muhokamalar yoshlarning analitik va ijodiy qobiliyatlarini bir vaqtda rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu ish pedagoglar uchun yoshlarni mustaqil, ijodiy va mantiqiy fikrlay oladigan shaxslar sifatida tarbiyalashda amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.

**Kalit so'zlar:** kreativ fikrlash, tanqidiy fikrlash, pedagogik psixologiya, refleksiya, interaktiv metodlar, muammoga yo'naltirilgan yondashuv, yoshlar tarbiyasi.

**Аннотация.** Статья посвящена изучению роли педагогической психологии в развитии креативного и критического мышления у молодежи. Креативное мышление отражает способность создавать новые идеи и проявлять творческий подход, тогда как критическое мышление позволяет анализировать, оценивать информацию и делать логические выводы. Исследования показывают, что педагогические и психологические методы, а также интерактивные занятия стимулируют молодежь к разработке креативных решений и развитию аналитических навыков. Рефлексивные упражнения, проблемно-ориентированные задания и групповые обсуждения способствуют комплексному развитию аналитических и творческих способностей учащихся. Работа предлагает педагогам практические рекомендации по воспитанию молодежи как самостоятельных, творческих и критически мыслящих личностей.

**Ключевые слова:** креативное мышление, критическое мышление, педагогическая психология, рефлексия, интерактивные методы, проблемно-ориентированный подход, воспитание молодежи.

**Abstract.** This article examines the role of pedagogical psychology in developing creative and critical thinking skills among youth. Creative thinking refers to the ability to generate new ideas and adopt innovative approaches, while critical thinking involves analyzing, evaluating information, and drawing logical conclusions. Research indicates that pedagogical-psychological strategies and interactive activities encourage young people to develop creative solutions and enhance analytical skills. Reflective exercises, problem-based tasks, and group discussions contribute to the simultaneous development of students' analytical and creative abilities. The study provides educators with practical recommendations for nurturing youth as independent, creative, and critically thinking individuals.

**Key words:** creative thinking, critical thinking, pedagogical psychology, reflection, interactive methods, problem-based approach, youth education.

**Kirish.** Bugungi kunda jamiyatimizning eng muhim resurslaridan biri – bu yosh avlodidir. Ularning intellektual, ijtimoiy va shaxsiy salohiyatini rivojlantirish milliy taraqqiyotning poydevorini tashkil etadi. Shu nuqtai nazardan, yoshlarning kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish bugungi pedagogik va psixologik tadqiqotlarning markazida turadi. Kreativ fikrlash insonning yangi g'oyalar, muqobil yechimlar va innovatsion qarorlar ishlab chiqish qobiliyatini bildirsa, tanqidiy fikrlash esa mavjud ma'lumotlarni tahlil qilish, xulosalar chiqarish va

ongli ravishda qaror qabul qilishni o‘z ichiga oladi. Shuning uchun ham pedagogik psixologiya bu jarayonda muhim vosita sifatida namoyon bo‘ladi, chunki u yoshlarning psixologik xususiyatlarini, shaxsiy qiziqishlari va o‘quv jarayonlariga bo‘lgan munosabatini chuqur o‘rganadi.

Pedagogik psixologiya orqali o‘qituvchilar va psixologlar yoshlarning fikrlash jarayonlarini individual xususiyatlari va psixologik ehtiyojlariga mos ravishda yo‘naltira oladilar. Bu jarayonda nafaqat bilim berish, balki yoshlarning ijodiy intellektini rivojlantirish, ularni mustaqil fikrlashga, muammolarni tanqidiy tahlil qilishga va yangi g‘oyalarni yaratishga rag‘batlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, pedagogik psixologiya nafaqat nazariy bilimlarni o‘rgatishda, balki yoshlarning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishida ham muhim rol o‘ynaydi.

Shuningdek, kreativ va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish jarayonida pedagogik psixologiya metodikasi, o‘quv-mashg‘ulot usullari va psixologik vositalarni uyg‘unlashtirish orqali samarali natijalar beradi. Yoshlar o‘z fikrlarini erkin ifodalash, yangi g‘oyalarni sinovdan o‘tkazish va tanqidiy baholash imkoniga ega bo‘ladi, bu esa ularning akademik va ijtimoiy faoliyatini yanada boyitadi. Shu bilan birga, pedagogik psixologiyaning yondashuvlari yoshlarni mantiqiy fikrlashga, muammolarni hal qilishga va o‘z qarorlarini ongli ravishda asoslashga o‘rgatadi, bu esa ularni kelajakda mustaqil va ijodiy shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu tariqa, yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish pedagogik psixologiyaning integratsiyalashgan yondashuvi orqali amalga oshadi. Bu nafaqat ularning shaxsiy va akademik salohiyatini oshiradi, balki jamiyatning intellektual resurslarini boyitishga, innovatsion va raqobatbardosh avlodni tayyorlashga xizmat qiladi.

**Adabiyotlar tahlili.** Yoshlarning kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish masalasi nafaqat psixologiya, balki pedagogika olimlarining ham markaziy tadqiqot yo‘nalishlaridan biri bo‘lib kelgan. Pedagogik psixologiya sohasida o‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, fikrlash jarayoni yoshlarning shaxsiy xususiyatlari, intellektual salohiyati va o‘quv faoliyati bilan chambarchas bog‘liqdir. Rossiyalik pedagog-psixologlar A. A. Leontyev va L. S. Vygotskiy ishlarida fikrlashning rivojlanishi shaxsning ijtimoiy muhit bilan o‘zaro ta’siri orqali amalga oshishini ta’kidlashgan. Vygotskiy “yaqin rivojlanish zonasi” kontseptsiyasi orqali yoshlarni mustaqil fikrlashga va muammolarni hal qilishga yo‘naltirishda o‘qituvchi va psixologning o‘rni muhim ekanligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, L. S. Vygotskiy fikricha, kreativ faoliyatni rag‘batlantiruvchi muhit va pedagogik vositalar yoshlarning tanqidiy va ijodiy fikrlashini shakllantirishning asosiy vositalaridan biridir.

Shuningdek, Rossiyalik olimlar S. L. Rubinshtein va D. B. Elkonin ham yoshlarning kognitiv va ijodiy jarayonlarini chuqur tadqiq etgan. Ularning tadqiqotlari shuni ko‘rsatadiki, kreativ fikrlash nafaqat yangi g‘oyalarni ishlab chiqish qobiliyati, balki mavjud ma’lumotlarni tahlil qilish va baholash, muammolarni turlicha yondashuvlar orqali hal qilish ko‘nikmalarini ham o‘z ichiga oladi. Shu bilan birga, D. B. Elkonin yosh bolalarda o‘yin va faoliyat orqali fikrlash jarayonlarini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqqan bo‘lib, bu yondashuv tanqidiy fikrlashni shakllantirishda ham samarali ekanligini ko‘rsatadi.

Xorijiy olimlar, masalan, J. Piaget va Howard Gardner ham yoshlarning kreativ va tanqidiy fikrlashini o‘rganishda muhim hissa qo‘shgan. Piaget kognitiv rivojlanish nazariyasi orqali yoshlarning mantiqiy va tanqidiy fikrlash bosqichlarini aniqlab, ularning yosh xususiyatlariga mos pedagogik yondashuvlarni taklif qilgan. Howard Gardnerning “ko‘p intellektlar nazariyasi” esa yoshlarning ijodiy salohiyatini turli intellektual sohalarda rivojlantirish imkoniyatini yaratadi va pedagogik psixologiyaga individual yondashuvning ahamiyatini yanada oshiradi. Shu bilan birga, Mel Levine va Carol Dweckning tadqiqotlari yoshlarni o‘sish fikri (growth mindset) orqali rag‘batlantirish, xatolardan o‘rganish va mustaqil fikrlashni shakllantirishda pedagogik psixologiyaning roli katta ekanligini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston sharoitida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ham pedagogik psixologiyaning yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Masalan, mahalliy olimlar E. T. Abduvaliyeva va N. Sh. Rasulova yoshlarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini shakllantirishda interaktiv metodlar, muammoga yo‘naltirilgan o‘quv mashg‘ulotlari va guruh ishlari samarali

Nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri tarbiyaviy jihatdan ham namoyon bo’ladi. O’qituvchining madaniyatli, muloyim va hurmatga asoslangan nutqi o’quvchilarda ijobiy psixologik muhitni shakllantiradi. Bu esa o’quvchilarning o’z fikrini erkin bayon etishiga, xatodan qo’rqmasdan faol qatnashishiga sharoit yaratadi. Aksincha, qo’pol yoki noaniq nutq o’quvchilarda ishonchsizlik va darsga bo’lgan salbiy munosabatni keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois nutq texnikasi o’qituvchining pedagogik odobi va muloqot madaniyati bilan chambarchas bog’liqdir.

Shuningdek, pedagogik jarayonda nutq texnikasi bilimlarni tizimli va mantiqiy yetkazish imkonini beradi. O’qituvchi fikrni izchil bayon etib, tushunchalar o’rtasidagi bog’liqlikni aniq ko’rsata olsa, o’quvchilarda yaxlit tasavvur shakllanadi. Bu esa bilimlarning mustahkamlanishiga va ularni amaliyotda qo’llash ko’nikmasining rivojlanishiga olib keladi. Nutq texnikasi rivojlangan o’qituvchi murakkab mavzularni ham sodda va tushunarli shaklda izohlab bera oladi, bu esa ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Xulosa qilib aytganda, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta’lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. O’qituvchining nutqiy mahorati o’quvchilarning bilimni o’zlashtirish darajasi, darsga bo’lgan qiziqishi va umumiy ta’lim natijalariga bevosita ta’sir ko’rsatadi. Shu sababli pedagoglarning nutq texnikasini doimiy ravishda rivojlantirib borish ta’lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri chuqur psixologik va didaktik asoslarga ega bo’lib, u ta’lim jarayonining barcha bosqichlarida o’z ifodasini topadi. O’qituvchining nutqi orqali bilimlar yetkaziladi, munosabatlar shakllanadi va tarbiyaviy ta’sir amalga oshiriladi. Shu sababli nutq texnikasi pedagog faoliyatining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaraladi. O’qituvchining ovoz imkoniyatlaridan to’g’ri foydalanishi, nutq sur’atini dars mazmuniga mos ravishda boshqarishi va so’zlarni aniq talaffuz qilishi o’quvchilarning eshitish va idrok etish jarayonini yengillashtiradi hamda bilimlarni ongli o’zlashtirishga yordam beradi.

Pedagogik jarayonda nutq texnikasi o’quvchilarning diqqatini jamlash va uni uzoq vaqt davomida saqlab turishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ifodali va jonli nutq darsni qiziqarli jarayonga aylantiradi, o’quvchilarda mavzuga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantiradi. O’qituvchining intonatsiya va urg’ulardan o’rinli foydalanishi muhim tushunchalar va asosiy g’oyalarni ajratib ko’rsatishga xizmat qiladi. Natijada o’quvchilar dars mazmunini yaxshiroq tushunadilar va eslab qoladilar. Bu holat ta’lim samaradorligining oshishida muhim omil hisoblanadi.

Nutq texnikasining samarali bo’lishi pedagogik muloqot sifatini ham belgilaydi. O’qituvchining ochiq, muloyim va ishonchli nutqi o’quvchilar bilan o’zaro hurmatga asoslangan munosabatni shakllantiradi. Bunday muhitda o’quvchilar savol berishdan, fikr bildirishdan tortinmaydilar, bu esa dars jarayonida faol ishtirokni ta’minlaydi. O’quvchilarning nutqiy faolligi oshgani sari ularning tafakkuri rivojlanadi, bilimlarni mustaqil o’zlashtirish ko’nikmalari shakllanadi. Shu jihatdan nutq texnikasi faqat o’qituvchi nutqiga emas, balki o’quvchilarning ham nutqiy rivojiga ijobiy ta’sir ko’rsatadi.

Pedagogik jarayonda nutq texnikasi tarbiyaviy samaradorlikni oshirishda ham muhim o’rin tutadi. O’qituvchining so’z orqali beradigan bahosi, rag’batlantiruvchi yoki tanqidiy fikrlari o’quvchining o’ziga bo’lgan ishonchi va o’qishga bo’lgan munosabatiga bevosita ta’sir etadi. Madaniyatli va odobli nutq o’quvchilarda nutqiy etika, hurmat va muomala madaniyatini shakllantiradi. Bu esa ta’lim jarayonining nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy maqsadlariga ham xizmat qiladi.

Umuman olganda, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta’lim samaradorligini ta’minlovchi muhim pedagogik shartlardan biridir. O’qituvchining nutqiy mahorati darsning mazmunli, tushunarli va ta’sirchan bo’lishini belgilaydi. Nutq texnikasi rivojlangan pedagog o’quvchilarni bilim olishga unday oladi, ularning qiziqishini oshiradi va ta’lim jarayonining yuqori natijalarga erishishini ta’minlaydi. Shu bois nutq texnikasini takomillashtirish pedagoglarning kasbiy rivojlanishida ustuvor yo’nalishlardan biri bo’lib qolaveradi. Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri o’qituvchining kasbiy mahorati va shaxsiy ta’sirchanligini namoyon etuvchi asosiy omillardan biri sifatida qaraladi. Ta’lim jarayonida bilim faqatgina axborot sifatida emas, balki o’qituvchining so’zi, ohangi va muloqot madaniyati orqali o’quvchi ongiga singdiriladi. Shu jihatdan nutq texnikasi o’qituvchining darsni qanday tashkil etishi, mavzuni qanday ochib berishi va o’quvchilarni qanday

ruhantira olishini belgilaydi. To‘g‘ri va ifodali nutq o‘quvchilarda ishonch uyg‘otadi, bu esa bilimlarni qabul qilish jarayonini yengillashtiradi.

Pedagogik jarayonda nutq texnikasi o‘quvchilarning idrok va tafakkur jarayonlariga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. O‘qituvchining nutqi mantiqiy va izchil bo‘lsa, o‘quvchilar tushunchalar o‘rtasidagi bog‘liqlikni oson anglaydilar. Nutq sur‘atining o‘rtacha va vaziyatga mos bo‘lishi o‘quvchilarning eshitish orqali qabul qilish qobiliyatini oshiradi. O‘rinli pauzalar esa o‘quvchilarga eshitilgan axborotni tahlil qilish va xulosa chiqarish imkonini beradi. Bunday nutqiy tashkil etilgan dars o‘quvchilarning bilimni mustahkam o‘zlashtirishiga xizmat qiladi.

Nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri darsda psixologik qulay muhit yaratishda ham namoyon bo‘ladi. O‘qituvchining xotirjam, muloyim va ishonchli nutqi o‘quvchilarda xavfsizlik va qo‘llab-quvvatlanish hissini uyg‘otadi. Natijada o‘quvchilar o‘z fikrini erkin bayon etishga, savollar berishga va muhokamalarda faol qatnashishga moyil bo‘ladilar. Bu holat ta‘lim jarayonining interfaol tus olishiga va o‘quvchilarning bilish faolligi oshishiga olib keladi.

Shuningdek, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta‘limning tarbiyaviy samaradorligini ham oshiradi. O‘qituvchining nutqida namoyon bo‘ladigan hurmat, sabr-toqat va odob o‘quvchilar uchun namuna bo‘lib xizmat qiladi. So‘z orqali berilgan rag‘batlantirish o‘quvchining o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi, ehtiyotkor va o‘rinli tanqid esa uning o‘z ustida ishlashiga undaydi. Shu tarzda nutq texnikasi o‘quvchi shaxsining har tomonlama rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta‘lim samaradorligini ta‘minlovchi muhim pedagogik omil hisoblanadi. O‘qituvchining nutqiy mahorati dars mazmunini chuqur anglash, o‘quvchilarning faolligini oshirish va ta‘lim-tarbiya jarayonida yuqori natijalarga erishishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu sababli pedagoglar nutq texnikasini doimiy ravishda takomillashtirib borishlari ta‘lim sifatini oshirishning muhim sharti bo‘lib qoladi.

**Xulosa.** Xulosa qilib aytganda, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta‘lim samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biridir. O‘qituvchining nutqiy mahorati o‘quvchilarning bilimlarni chuqur va ongli o‘zlashtirishiga xizmat qiladi. Shu sababli bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash jarayonida nutq texnikasini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratish zarur. Xulosa qilib aytganda, pedagogik jarayonda nutq texnikasi ta‘lim samaradorligini oshiruvchi yetakchi omillardan biri hisoblanadi. O‘qituvchining ravon, aniq va ifodali nutqi o‘quvchilarning bilimni ongli o‘zlashtirishiga, dars jarayonida faol ishtirok etishiga hamda mustaqil fikrlash ko‘nikmalarining rivojlanishiga xizmat qiladi. Nutq texnikasi orqali o‘qituvchi nafaqat bilim beradi, balki o‘quvchi shaxsiga tarbiyaviy ta‘sir ko‘rsatadi, ijobiy psixologik muhitni shakllantiradi va o‘zaro muloqotni mustahkamlaydi. Shu bois bo‘lajak va amaldagi pedagoglarning nutq texnikasini doimiy ravishda rivojlantirib borish ta‘lim sifatini yuksaltirish, pedagogik mahoratni oshirish va zamonaviy ta‘lim talablariga mos, raqobatbardosh o‘qituvchi shaxsini shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi. Xulosa o‘rnida shuni ta‘kidlash joizki, pedagogik jarayonda nutq texnikasi o‘qituvchining kasbiy faoliyatini belgilovchi asosiy mezonlardan biri hisoblanadi. O‘qituvchining so‘zlash uslubi, ovoz ohangi, nutqning mantiqiyliigi va ifodaliligi ta‘lim mazmunining o‘quvchi ongiga qay darajada samarali yetib borishini belgilaydi. Nutq texnikasi mukammal shakllangan pedagog dars jarayonini mazmunli, tushunarli va qiziqarli tashkil eta oladi, bu esa o‘quvchilarning bilimlarni puxta o‘zlashtirishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, nutq texnikasi ta‘lim jarayonida pedagogik muloqot va tarbiyaviy ta‘sirning asosiy vositasi bo‘lib xizmat qiladi. O‘qituvchining madaniyatli va ta‘sirchan nutqi o‘quvchilarda hurmat, ishonch va ijobiy munosabatni shakllantiradi. Bunday muhitda o‘quvchilar erkin fikr bildiradilar, darsda faol ishtirok etadilar va o‘rganilayotgan mavzuga qiziqishlari ortadi. Natijada ta‘lim jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanmay, o‘quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, bo‘lajak o‘qituvchilarda nutq texnikasini rivojlantirish va pedagogik jarayonda undan samarali foydalanish ta‘lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Nutqiy mahoratga ega bo‘lgan pedagog zamonaviy ta‘lim talablariga javob bera oladigan, o‘quvchi bilan samarali muloqot o‘rnata oladigan va jamiyatda o‘z o‘rniga ega bo‘lgan barkamol avlodni tarbiyalashga qodir mutaxassis sifatida shakllanadi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.**

1. Saidova N. Pedagogik nutq va ta'lim samaradorligi. – Toshkent, 2020.
2. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2022.
3. UNESCO. Teaching Effectiveness and Communication, 2021.

**MUNDARIJA:**

<b>Nazarov Akmal Mardonovich</b>		<b>Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari</b>	<b>6</b>
<b>Rustamov Shuxratovich</b>	<b>Shavkat</b>	<b>Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari</b>	<b>10</b>
<b>Ostanov Sharifovich</b>	<b>Shuxrat</b>	<b>Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari</b>	<b>14</b>
<b>Axmadov Rahmat o'g'li</b>	<b>Nazirjon</b>	<b>O'smirlarda konstruktiv xulq-atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari</b>	<b>19</b>
<b>Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li</b>		<b>Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash</b>	<b>24</b>
<b>Axtamova G'ayratovna</b>	<b>Ferangiz</b>	<b>O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar</b>	<b>30</b>
<b>Ashrapov Namoz o'g'li</b>	<b>Nodirbek</b>	<b>O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni</b>	<b>35</b>
<b>Hamroyev Jasur</b>		<b>Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish</b>	<b>40</b>
<b>Axmedova Rahmat qizi</b>	<b>Zarina</b>	<b>Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish</b>	<b>44</b>
<b>Khakimov Shodievich</b>	<b>Shukhrat</b>	<b>Methods of studying the military servant and the military team</b>	<b>49</b>
<b>N.Z.Jumayev</b>		<b>Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri</b>	<b>56</b>
<b>Sharopov Suxrob Shodi o'g'li</b>		<b>Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari</b>	<b>60</b>
<b>Boboqulova Komil qizi</b>	<b>O'g'iloy</b>	<b>Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari</b>	<b>64</b>
<b>Saidova Nu'monovna</b>	<b>Nodira</b>	<b>Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli</b>	<b>68</b>
<b>Bobojonova Husniddin qizi</b>	<b>Dilnura</b>	<b>Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari</b>	<b>73</b>
<b>Абдужабборов Тохиржон Курбанович</b>		<b>Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области</b>	<b>78</b>

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich		Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich		Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240